

1. Alkollü İçki İçmek ve Uyuşturucu Kullanmak

Alkollü içki ve uyuşturucu, insanın aklını ve iradesini kullanmasını engelleyen ve bağımlılığa yol açan zararlı maddelerdir.

İslam; akli, canı, nesli, malı ve dini korumayı esas almış, bu değerlere herhangi bir şekilde zarar verilmesini de yasaklamıştır. Bu değerlere zarar veren davranışların başında da alkollü içkiler ve uyuşturucu maddeler gelmektedir.

“ Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan içki ve kumar yoluyla ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi, Allah’ı anmaktan ve namaz kılmaktan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz değil mi? ” Mâide suresi 90-91

Peygamberimiz, “ Hastalık gelmeden önce sağlığın, ihtiyarlık gelmeden önce gençliğin, ölüm gelmeden önce hayatın, fakirlik gelmeden zenginliğin ve meşguliyetten önce boş vaktin değerini bilin.” buyurarak bedenimizin bize emanet olarak verildiğini belirtmiş, sağlığımızın değerini bilerek onu korumamızı istemiştir.

“ Her sarhoş edici haramdır. Çoğu içildiği zaman sarhoş eden şeyin azının içilmesi de haramdır.” Hadisi Şerif

Zararları

Sosyal bir varlık olan insanın çevresi ile uyum içinde olması, akıl ve zihin sağlığı ile mümkündür.

Alkol ve uyuşturucu bağımlılığının başta bağımlının kendisi olmak üzere ailesi, çocukları, iş hayatı ve ülke ekonomisi üzerinde pek çok zararları vardır.

- Çabuk bağımlılık yapar.
- İnsanın iradesini zayıflatır. Bilinçli ve sağlıklı düşünme karar vermesine engel olur.
- Sorumluluklarını yerine getirmesine engel olur.
- Kişinin sosyal ve mesleki hayatını olumsuz yönde etkiler.
- İnsanların hırsızlık, cinayet gibi suçlara yönelmesine sebep olur.
- Aile içi geçimsizliklere, huzursuzluklara neden olur.
- Zihinsel etkinlikleri olumsuz etkileyerek bilinç kaybına, görme ve konuşma güçlüğüne neden olur.
- Karaciğer, mide, kalp, beyin ve sinirleri olumsuz etkiler.
- Trafik kazalarına, dolayısıyla birçok kişinin ölümüne ve sakat kalmasına neden olur.
- Bunun yanında, milyarlarca liralık maddi zarara neden olur, ülke ekonomisi olumsuz etkilenir.
- Davranışlarını ve duygularını kontrol etmede güçlük çektiklerinden saldırgan tavırlar sergilerler.
- Ruh sağlığını olumsuz etkiler.
- Bilinçsiz davranışlar göstermesine yol açar.
- Hem kendisine hem de çevresine zarar verir.

Başlama nedenleri

Bu gibi zararlı maddeleri bir kere veya az da olsa tatmak, ileride önu alınmaz alışkanlıklara neden olabilir.

- Merak, özentî
- Bir kereden bir şey olmaz düşüncesi,
- Yalnızlıktan kurtulmak ve sorunlardan kaçma düşüncesi,
- Stresten kurtulmak
- Kötu alışkanlıklara sahip arkadaş çevresi
- Kendini kanıtlama duygusu
- Bilgisizlik
- Aile ortamı ve aile içi geçimsizlik

2. Kumar Oynamak

Ortaya belirli bir para veya mal konularak oynanan talih oyunlarına kumar denir. Kumarın oynandığı aracın ve oynanma şeklinin önemi yoktur. Oyun, tarafların birine kazanç, diğerine zarar veriyorsa kumardır. Kumarın temelinde haksız kazanç, zaman kaybı ve insanı aldatma (hile) gibi üç büyük kötülük vardır.

Dinimiz tembelliği, hileyi ve haksız kazancı yasaklamıştır. İnsanların çalışarak emeğiyle kazanç sağlamalarını istemiş ve bu şekilde elde edilen kazanç kutsal saymıştır.

Kumarda hiçbir zaman kazanan taraf yoktur. Çünkü bir taraf para kazansa bile bir daha asla kazanamayacağı vaktini kaybetmektedir. Diğer taraf ise hem malını hem de zamanını kaybetmektedir. Kumarda kaybedilen sadece para değil, bundan daha önemli olan zamandır. Bu nedenle dinimiz eğlence amaçlıda olsa kumar oyunlarını yasaklamıştır.

“ Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin...” Nisâ Suresi 29

Zararları

- Kumar, oynayanları ve ailelerini perişan eder.
- Kumar, çalışarak kazanmak yerine, tembelliği ve hileyi teşvik eder.
- Kumar, kin ve düşmanlık tohumlarının atılmasına neden olur.
- Kumar, oynayanların ruh sağlığını bozar.
- Kumar, hayatı şansa ve tesadüfe bırakmaktır.
- Kumar, akıl, sağlık ve zamanı kötü yönde kullanmaktır.
- Kumar oynayan insanlar, hep kazanma arzusu içinde olurlar. Kaybettikçe daha çok oynamak ve kaybettiklerini kazanmak isterler. Bu şekilde kazançlarını, çocuklarının rızasını kumarda kaybederler.
- Hiç kimse kaybetmek için kumar oynamaz. Herkes bu oyunda kazanmak amacındadır ve kaybedince hırçınlaşır. Kazanan kişilere karşı kıskançlık, kin ve düşmanlık duyguları besler. Bu durum, zaman zaman kavgalara yol açar. Bazen yaralama ve cinayetlere kadar giden olumsuzluklar yaşanabilir.

3. Kötu Alışkanlıklar Nasıl Başlıyor?

Aile Ortamı

Sağlıksız aile ortamında yetişen çocuklar, kötu alışkanlıklara daha kolay yönelirler. Aile içindeki geçimsizlik, sevgi yoksunluğu ve aile bağlarının zayıflığı çocukları aile içinde yalnızlığa iter ve mutsuz kılar.

Bilgisizlik

Kişinin kötu alışkanlıkların zararlarını bilmemesi, iyi bir eğitim almaması kötu alışkanlıklara yönelmesine neden olur.

Arkadaş çevresi

Kötu ve zararlı alışkanlıklara sahip arkadaşlar edinen kimse, arkadaşlarından etkilenir ve zamanla kendisi de bu alışkanlıkları yapmaya başlar.

“ Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim. ”

“ Üzüm üzüme baka baka kararır. ”

“ Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan. ”

“ İyilerle dost olmayan kötülere komşu olur. ” Mevlânâ

Kitle iletişim araçları

Kitle iletişim araçlarındaki özendirici görüntüler, gazete ve dergilerdeki reklamlar, fotoğraf ve yazılar, internet ortamındaki siteler gençlerin kötu alışkanlık sahibi olmalarını teşvik eder.

Özentî ve taklit

Arkadaşlarına özenme, onlar gibi olma isteği kendini kanıtlama gibi duygular da kötu alışkanlıkların başlama nedenlerindedir.

Kişilik özellikleri

İnsanlar “Bir defadan ne çıkar?” “Ben bağımlı olmam. Ben kendimi kontrol ederim, iradem güçlüdür.” “Arada sırada kumar oynasam bir şey olmaz.” diye düşünürler. Fakat bunlar, zamanla alışkanlık ve bağımlılık yaratır.

Bazı kişiler, irade zayıflığı nedeniyle olumsuz bir olay karşısında dayanma güçlerini, dirençlerini kaybederler. Sorunlarını alkol, uyuşturucu veya sigara aracılığıyla çözeceklerini sanırlar. Bu yaklaşım, kişiyi gerçeklerden kaçmaya ve çözümlü yanlış yerlerde aramaya iter.

4. Kötü Alışkanlık ve Davranışlardan Nasıl Korunalım?

Allah, " ... Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın..." Bakara suresi 195 buyurarak insanların kendilerine zarar verecek durumlardan uzak durmalarını istemiştir.

Kötü alışkanlık ve davranışlardan korunabilmek için bireye, aileye ve devlete bazı görevler düşmektedir. Herkes üzerine düşen görevi zamanında yerine getirirse kötü alışkanlık ve davranışlardan korunmak mümkün olur.

Bireye Düşen Görevler

- Öncelikle bu maddelerden uzak durmalıyız. "Ben bağımlı olmam.", "Bir kere denemekle bir şey olmaz." vb. düşüncelerle hareket etmemeliyiz.
  - Gençler sevgiyi ve mutluluğu kendi yuvalarında aramalıdır.
  - Kötü alışkanlıkların zararını iyi bilmeli ve irademize hâkim olmalıyız.
  - Ailemize bağlı olmalıyız. Sıkıntılarımızı, sorunlarımızı aile büyüklerimizle paylaşmalı, onların deneyimlerinden yararlanmalıyız.
  - Ailemizin, büyüklerimizin, öğretmenlerimizin öğütlerini dinlemeliyiz.
  - Arkadaşlarımızı seçerken onların güzel ahlaklı olmasına dikkat etmeliyiz.
  - Kötü davranışları ve alışkanlıkları olan insanlardan uzak durmalıyız.
  - Kötü alışkanlıkların olduğu yerlerden uzak durmalıyız.
  - Televizyon, gazete ve dergilerde içki, kumar, sigara gibi kötü davranış ve alışkanlıkları özendirici fotoğraflar ve görüntüler konusunda duyarlı davranmalıyız.
  - Boş zamanlarımızı kitap okuyarak, spor yaparak ve çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katılarak değerlendirmeliyiz.
- " Sen kendini faydalı şeylerle meşgul etmezsen faydasız şeyler seni meşgul eder. "

Aileye Düşen Görevler

- Çocuklarına küçük yaştan itibaren iyi bir eğitim vermelidir.
- Çocuklarına iyi örnek olmalıdır.
- Çocuklarının arkadaş çevresinden ve yaptıklarından haberdar olmalıdır.
- Yanlışlarını gördüklerinde, çocuklarını uygun bir dille uyarmalıdır.

Devlete Düşen Görevler

Anayasamızın 58. maddesinde; "Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır." ifadesi yer alır.

- Zararlı alışkanlıklar ve maddelerle ilgili kampanyalar düzenlemeli, film, broşür, kitap gibi eğitim araçlarıyla gençler eğitilmelidir.
- Küçüklere sigara ve alkol satışını engelleyen yasanın uygulanması konusunda titizlik gösterilmelidir.
- Okul çevresinde ve gençlerin yoğun olarak gittiği ortamlarda sıkı denetlemeler yapılmalıdır.
- Okullarda kötü alışkanlıklarla ilgili aleyhte kampanyalar düzenlemeli, eğitici çalışmalar yapılmalıdır.
- Sportif, kültürel ve sanatsal etkinlikleri yaygınlaştırmalıdır.

Yaşadığımız toplumda kötü alışkanlık sahibi kişiler bulunabilir. Kötü alışkanlık ve davranışları olanları uyarmalı, önlemek için el ele vermeli, onların topluma kazandırılması için elimizden geleni yapmalıyız. Çünkü kötü alışkanlıklar tüm toplumu olumsuz yönde etkiler.

Yüce Allah, " Onlar, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar. İyiliği emrederler. Kötülükten men ederler, hayır işlerinde birbirleriyle yarışır. İşte onlar salihlerdendir. " (Ali İmran Suresi 114) buyurarak iyiliği öğütlemenin ve kötülükten sakındırmanın en temel görevlerimizden biri olduğunu vurgulamıştır.

" İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir." Maide Suresi 2

" İçinizden her kim, çirkin bir davranış veya hoş olmayan bir şey görürse, onu eliyle (gücü ve otoritesiyle) değiştirsin. Bunu eliyle değiştiremiyorsa, diliyle değiştirsin (söylesin veya uyarın). Buna da gücü yetmiyorsa, gönlünde o şeye veya harekete buğz etsin (onu onaylamasın, yanlış kabul etsin). " Hadisi Şerif

Yanlış bir düşünce: " Bana değmeyen yılan bin yıl yaşasın. " Atasözü

5. Başkalarına Zarar Vermek: Kul Hakkı

Kul hakkı, bir toplumda yaşayan insanların sahip oldukları haklardır. İnsanın, yaşama, barınma, güvenlik, seyahat, eğitim, özel yaşamın gizliliği, sosyal ve ekonomik hakları vardır. Bu haklar, insanın insanca yaşayabilmesinin bir gereğidir. Bu haklara müdahale ve saygısızlık dinimizce yasaklanmıştır. Hak sahibinin rızası ve gönlü alınmadıkça affedilmez davranışlar olarak ifade edilmektedir.

Kul hakkı, her insan için geçerlidir. Bu konuda Müslüman olanlarla olmayanlar arasında bir ayırım yapılamaz. Kim olursa olsun insana yapılan her türlü haksızlık, kul hakkına girer.

Kul hakkı yediğimizi fark ettiğimizde hemen hak sahibine hakkını ödemeliyiz. Ondandır özür dilemeli ve hakkını helal etmesini istemeliyiz.

" ... sonra şüphesiz siz de Kıyamet Günü Rabbinizin huzurunda hesaplaşacaksınız." Zümer Suresi 31

" Kim zulme uğradıktan sonra hakkını alırsa, artık onlara yapılacak bir şey yoktur. Ancak insanlara zulmedenlere ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere ceza vardır. İşte acıklı azap bunlardır." Şûra Suresi 42

" Müslüman, elinden ve dilinden insanların zarar görmediği kimsedir." Hadisi Şerif

" Birisinin hakkını alan kimse, ölmeden önce onunla helalleşsin. Paranın, malın geçmeyeceği kıyamet gününe, üzerinde kul hakkı bulunarak gitmesini!" Hadisi Şerif

" Sizden biriniz bir başkasına haksızlık etmişse, dinar ve dirhem bulunmayan kıyamet gününden önce, yani bugün helalleşsin. Kıyamet günü, haksızlık yapan kimsenin sevaplarından, haksızlık yaptığı kadarı alınır ve haksızlığa uğrayana verilir. Şayet sevabı yoksa haksızlığa uğrayanın günahlarından alınır, haksızlık yapana yüklenir." Hadisi Şerif

- Trafik kurallarına uymamak,
- Kaçak elektrik ve su kullanmak,
- Vergi kaçırmak, rüşvet alıp vermek,
- Kamu hizmetinde ayırım yapmak,
- Görevi kötüye kullanmak,
- Bütün toplumun ortak malı olan (kamu malı) okul, kütüphane, hastane ve toplu taşıma araçlarına zarar vermek,
- Havayı, suyu, toprağı kirletmek, çevreye zehirli atıklar bırakmak,
- Bir yayanın üzerine bilerek çamur sıçratan sürücü,
- Çalıştığı iş yerinde görevini yapmamak,
- İçki, uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklarla çevresine zarar vermek
- Hırsızlık ve hile yapmak, eksik ölçüp tartmak, yalan söylemek, iftira atmak, alay etmek, dedikodu, başkalarının özel hayatlarını araştırmak, kötü lakap takmak gibi tavır ve davranışlar da kul hakkı kapsamındadır.